

**Secretariatul Parlamentului
Republicii Moldova**

Direcția generală juridică

A V I Z
la proiectul de lege pentru modificarea articolului 23 din
Legea nr.595/1999 privind tratatele internaționale ale
Republicii Moldova
(nr.336 din 16.07.2020)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege menționat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996 și ale Legii nr.100/2017 privind actele normative, și comunică următoarele.

Observații de ordin general și procedural

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, conform prevederilor art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Obiectul de reglementare al proiectului de lege sunt normele de modificare ale articolului 23 din Legea nr.595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

Potrivit Notei Informative, proiectul are ca scop fortificarea evidenței tuturor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și analiza necesității și oportunității participării continuă a statului la organizațiile internaționale care implică și asumarea unor angajamente financiare.

3. Atenționăm asupra necesității respectării următoarelor prevederi obligatorii stabilite de legislația în vigoare:

- art.58 din Regulamentul Parlamentului și art.32 alin.(4) din Legea nr.100/2017 prevede că, proiectele de acte legislative și propunerile legislative înaintate de Președintele Republicii Moldova, de deputați sau de Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia se remit Guvernului spre avizare.

4. Cu referire la oportunitatea proiectului este de menționat că, legislația în vigoare conține deja norme ce se referă la monitorizarea implementării tratatelor internaționale. Astfel, Legea nr.595/1999 a dedicat un articol întreg asigurării executării tratatelor internaționale. Potrivit prevederilor art.23,

Guvernul Republicii Moldova întreprinde măsurile necesare pentru a asigura executarea tratatelor internaționale.

Autoritățile publice de atribuțiile cărora ține obiectul tratatului internațional asigură executarea obligațiilor, precum și realizarea drepturilor Republicii Moldova care rezultă din prevederile tratatului, și urmăresc executarea acestuia de către cealaltă parte la tratat.

Controlul asupra executării legislației referitoare la încheierea tratatelor internaționale este exercitat de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova.

Alin.(5) și (6) din articolul respectiv prevăd asigurarea evidenței tratatelor internaționale, precum și prezentarea informațiilor necesare privind implementarea acestora Parlamentului.

Totodată, potrivit Hotărârii Guvernului nr.442/2015 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale, Guvernul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura executarea tratatelor.

Organele responsabile pentru implementarea tratatelor:

- a) vor asigura executarea prevederilor tratatelor, precum și realizarea drepturilor Republicii Moldova care rezultă din prevederile tratatelor;
- b) vor urmări executarea acestuia de către cealaltă parte;
- c) vor informa Guvernul asupra problemelor pe care le implică aplicarea tratatului și, de comun acord cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, vor înainta Guvernului propuneri de soluționare.

Aceeași hotărâre prevede că, organele responsabile pentru implementarea tratatelor vor prezenta semestrial Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene informația privind deficiențele întâmpinate la implementarea tratatelor, precum și anual informații privind procesul implementării prevederilor tratatelor internaționale încheiate.

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, la rândul său, trebuie să raporteze semestrial Guvernului despre problemele constatate la implementarea tratatelor, să înainteze propuneri corespunzătoare la subiect și anual să prezente Guvernului informații privind procesul implementării prevederilor tratatelor internaționale încheiate.

La fel, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va informa Guvernul și Parlamentul despre activitățile care urmează a fi realizate conform angajamentelor din tratatele internaționale.

Astfel, putem constata faptul că, atât la nivel legislativ, cât și la nivel executiv, sunt adoptate acte normative care conțin normele ce se referă la evidența și implementarea tratatelor internaționale. Stabilirea unor norme noi în aceeași materie nu presupune asigurarea implementării acestora. Efectuarea unui control ex-post eficient asupra executării legislației poate rezolva problema abordată prin proiect.

Obiecții de ordin tehnico-juridic și redacțional

1. Întru corespundere tehnicii legislative și caracterului constant al terminologiei utilizate în actele normative, propunem în tot cuprinsul proiectului de substituit cuvintele "cu următorul text" sau "cu următorul conținut" cu cuvintele "cu următorul cuprins". La fel, toate liniuțele la începutul alineatelor se vor exclude.

2. Textul de la alin.(3) al art.I "se completează cu alin.(1¹) cu următorul conținut:" se va substitui cu textul "Articolul se completează cu alin.(1¹) și (1²) cu următorul cuprins:". În continuare se va reda conținutul ambelor alineate.

Textul primei propoziții de la alin.(4) al art.I din proiect se va exclude.

La fel, menționăm că, textul alin.(1¹) nu corespunde limbajului și stilului de întocmire a actelor normative.

3. La alin.(2) al art.I și art.II din proiect cuvintele "la care este parte Republica Moldova" se vor substitui cu cuvintele "la care Republica Moldova este parte" după cum este prevăzut în Legea nr.595/1999.

4. Pentru a aprecia actualitatea tratatului, prin proiectul de lege se propune evaluarea, o dată la 4 ani, a tuturor tratatelor internaționale, la care Republica Moldova este parte. Din prevederile proiectului putem concluziona că autorul proiectului propune efectuarea analizei ex-post urmare aplicării tratatelor internaționale.

Evaluarea ex-post de impact este o analiză care stabilește eficiența actului normativ, îndeplinirea scopului acestuia, a obiectivelor, posibilitatea de a îmbunătăți implementarea actului normativ, identificarea problemelor. Evaluarea ex-post de impact se efectuează după 3 ani de la intrarea în vigoare a actului respectiv. La fel, evaluarea ex-post de impact a actului normativ poate fi efectuată într-un termen de până la 3 ani de la intrarea în vigoare în cazul :

a) actelor adoptate prin angajarea răspunderii Guvernului sau în procedură de urgență;

b) actelor ce trebuie să producă un efect imediat;

c) actelor sau al unor prevederi ale acestora, care au generat efecte negative neprevăzute.

Astfel, propunem revizuirea perioadei de efectuare a analizei respective.

Totodată, este de menționat că, pentru efectuarea activităților procedurale ce țin de evaluarea ex-post de impact se poate apela la serviciile unor experți independenți. Remunerarea experților independenți va necesita cheltuieli adiționale bugetare sau activitatea acestora poate fi remunerată și prin intermediul programelor de asistență și finanțată de donatorii internaționali. Autorii proiectului de lege nu au menționat acest lucru în nota informativă la proiect.

Cu titlu de informare, aducem la cunoștință că, o parte din tratate internaționale pot fi evaluate în conformitate cu prevederile Hotărîrii Biroului Permanent al Parlamentului nr.2/2018 pentru aprobarea Metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor legislative, prin efectuarea controlului parlamentar.

5. Atragem atenție că la alin.(3) al art.I din proiect este prevăzută efectuarea evaluării o dată la 4 ani a tuturor tratatelor internaționale, pe cînd la alin.(4) este prevăzută evaluarea anuală a tratatelor internaționale ce presupun angajamente financiare. Astfel propunem ca la alin.(3) să fie prevăzută excepția pentru tratatele internaționale care implică angajamente financiare.

6. Cu referire la amendarea sau denunțarea tratatelor internaționale, menționăm că, modificarea unui tratat se poate face numai prin voința părților contractante, în cazurile și modalitățile prevăzute de regulă în însuși cuprinsul tratatului. Orice modificare adusă unui tratat trebuie să parcurgă, pentru a intra în vigoare, în general același traseu politic și juridic ca la intrarea în vigoare a tratatului, dacă părțile nu prevăd o procedură mai simplificată. Potrivit pct. 234 din Hotărîrea Guvernului nr. 442/2015, cu excepția cazului în care tratatul supus amendării prevede o procedură specială, amendarea tratatului are loc conform aceleiași proceduri care a fost urmată pentru încheierea tratatului supus amendării.

Procedurile naționale privind denunțarea tratatului internațional urmează a fi desfășurate în conformitate cu prevederile art.24-26 ale Legii nr. 595 /1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 24 alin.(2) al Legii nr.595/1999, *propunerile cu privire la denunțarea tratatelor internaționale sînt **pregătite de către organul responsabil pentru încheierea tratatului, de comun acord cu ministerele și departamentele de atribuțiile cărora ține obiectul tratatului, și sînt prezentate autorităților menționate la alin.(1) lit.a) și b) al art.24 din Lege prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova.***

Examinînd proiectul de lege prin prisma normelor sus-invocate, constatăm că, Parlamentul nu poate lua măsuri pentru amendarea sau denunțarea tratatului internațional. Potrivit prevederilor art.24 alin.(4) din Legea nr.595/1999, tratatul internațional se prezintă Parlamentului spre examinare și adoptare. Astfel, propunem substituirea cuvintelor de la alin.(3) al art.I din proiect "sau va propune acest lucru Parlamentului" cu cuvintele "și va propune Parlamentului spre examinare și adoptare".

7. La alin.(4) al art.I din proiect cuvintele "ce presupun angajamente" se vor substitui cu cuvinte "care implică angajamente" după cum este prevăzut în Legea nr.595/1999.

8. Alin.(5) al art.I din proiect se va începe cu cuvîntul "Articolul" într-o corespundere tehnicii legislative. La fel, nu este clar în ce mod (raport în scris, în ședința plenară sau în ședința comisiei) și în ce formă Guvernul va prezenta, anual, Parlamentului, informația despre actualitatea, necesitatea și beneficiile participării Republicii Moldova la tratatele internaționale care implică un angajament financiar.

Totodată, după cuvintele "Guvernul poate propune Parlamentului" se va completa cu cuvintele "examinarea și adoptarea legii privind" într-o corespundere cu Legea nr.595/1999. Din sintagma respectivă se va exclude cuvîntul "poate" ca fiind de prisos.

9. Prevederile Art.II necesită să includă prevederi ce se referă la executarea analizei prevăzute prin proiect. La fel, considerăm că termenul de 6 luni nu este oportun pentru a efectua analiza respectivă pentru toate tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

10. Conform art. 47 din Legea nr.100/2017, dispozițiile finale cuprind momentul intrării în vigoare și măsurile necesare punerii în aplicare a actului normativ. În dispozițiile finale se includ reglementările privind obligația autorităților responsabile de a executa actul normativ, de a întreprinde măsurile și de a realiza procedurile necesare executării. Reieșind din cele expuse, urmează ca art.II și III să fie expuse într-un singur articol, care va conține 2 alineate separate, primul alineat conținând momentul intrării în vigoare a legii, iar al-2-lea alineat va stabili obligația Guvernului de a întreprinde măsurile necesare punerii în aplicare a legii.

Ex. L.Bordei

Tel. 820-585

Șef Direcție
Ion CREANGĂ

